

A Fővárosi Ítéltábla a Bódis Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Bódis Pál ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a Dr. Lőrincz Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Lőrincz Zsolt ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen megállapítás és jognyilatkozat pótlása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. június 26-án kelt 37.G.41.203/2017/24. számú ítélete ellen a felperes 25. sorszámu fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében elsödlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogelödjé által az üzletrész vételáraként egy pénzintézet ...-...-... számú letéti számláján elhelyezett 39.113.804 forint és kamatai öt illetik meg. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy e letéti számláról a 12.500.000 forintot meghaladó rész illeti meg. A harmadlagos keresetében kérte az alperes egy pénzintézet-hez intézendö jognyilatkozatának a Polgári Törvénykönyvröl szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5. § (3) bekezdése alapján történö pótlását, amely szerint a jegyzökönyvbe foglalt megállapodás 5.b. pontjának megfelelöen a letét összegéböl a bank 12.500.000 forintot az alperesnek, míg a letéti számla teljes megmaradó maradék egyenlegét a felperesnek utalja ki.

A keresete indokául arra hivatkozott, hogy az alperes törzstökéjét megtestesítő üzletrészenek tulajdonjogát a 2008. január 9-én kötött írásbeli adásvételi szerződéssel ruházta át a B. F.H. Kft. (a továbbiakban: vevő) részére. A vevő a visszatartott harmadik vételár részletet az escrow számlájára volt köteles megfizetni. A szerződés értelmében a visszatartott vételárrész eladó részére történö megfizetésének napja az a nap, amely napon az escrow számlát megterhelik. Ezt követően 2008. január 22-én a vevővel és a pénzintézet letéti szerződést kötöttek.

A vevő az üzletrész tulajdonjogát megszerezte és a tag személyét érintö változás bejegyzése után 2008. október 6-án az alperesbe beolvadt.

Az alperessel, mint a vevő jogutódjával, 2013. május 31-én „Jegyzökönyv” elnevezéssel aláírt okiratban a közöttük fennálló jogviták lezárása érdekében megállapodást kötöttek. A megállapodás 5.b. pontjában kijelentették, hogy a pénzintézet ...-...-... számú letéti számláján a megállapodás keltének napján nyilvántartott 39.113.804 forint felszabadítását külön közös nyilatkozatban – a letéti szerződésnek megfelelö formában – akként kérik, hogy az alperes 12.500.000 forint, míg a felperest a letéti számla teljes megmaradó maradék egyenlege illeti meg.

Állította, hogy a letéti számlán található vételár a Ptk. 365. § (1) bekezdése alapján a tulajdonában áll.

Kifejtette, hogy a megállapítási kereset indításának a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III.

törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-ában foglalt feltételei fennállnak, a kért megállapítás a jogainak megóvása érdekében azért szükséges, mert más módon nem juthat a tulajdonában álló vételárrészhez, sem az alperestől, sem a pénzügyintézetektől nem követelheti teljesítésként. Az alperestől azért nem követelhet teljesítést, mert az alperes nem rendelkezhet a letéttel.

A harmadlagos kereseti kérelme alapjául arra hivatkozott, hogy az alperes jogos ok nélkül tagadja meg a „Jegyzőkönyv” elnevezésű megállapodás 5.b. pontjában tett kötelezettségvállalása ellenére a letétből történő kiutalásához szükséges jognyilatkozat megadását, mert bár a megállapodás 1. pontjában foglalt feltétel nem valósult meg, de időközben a per első fokon ítélettel zárult, a 2. pontban foglalt feltétel okafoggyott, hiszen az alperes nem áll felszámolási eljárás hatálya alatt, míg a felek a 3. pont szerint a költségeiket viselhetik, a A. Kft.-nek követelése nem lehet.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Vitatta, hogy a letéti számlán kezelt összeg a felperes tulajdonában áll. Arra hivatkozott, hogy a perbeli bankszámla a tulajdonában áll és az üzletrész-adásvételi szerződésben visszatartott vételárrészletként hivatkozott összeg jelenleg is ezen a számlán van. Kiemelte, hogy a vételár felperes részére történő teljesítése, megfizetése a számla megterhelésével történhet.

Véleménye az volt, hogy a felperes nem indíthat megállapítási keresetet, mert az alperes marasztalását kérheti, és nem igazolta, hogy a jogainak vele szemben történő megóvása végett szükséges a kért megállapítás. Nem indítható megállapítási kereset akkor sem, ha a jogvédelem szükségessége nem vele, hanem perben nem álló harmadik személlyel szemben áll fenn.

Arra hivatkozott, hogy fizetési kötelezettsége nem állt be, mert a felperes a „Jegyzőkönyv” elnevezésű megállapodásban foglalt egyetlen feltételt sem teljesítette. A felperes az ellene kezdeményezett felszámolási kérelmét nem vonta vissza, azt a bíróság utasította el jogerősen. A felperes nem kötötte meg vele a jegyzőkönyv 5.c. pontjában előírt megállapodást sem, a joglemondó és kötelezettségvállaló nyilatkozatot nem helyezte ügyvédi letétbe. Előadta, hogy az A. Kft. 20.000.000 forint és járulékaira kiterjedő igényt jelentett be vele szembe, amelynek oka, hogy a felperes a teljesítést megtagadta, az alperes A. Kft.-vel szemben esetlegesen keletkező fizetési kötelezettségeiért a felperesnek kellett volna helytállnia a kötelezettségvállaló nyilatkozatban.

Hivatkozott arra is, hogy a Fővárosi Ítéltábla a 2017. január 11-én kelt 13.Gf.40.100/2016/16-II.számú ítéletével helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék 2015. október 29-én kelt 8.G.43.330/2014/44. számú ítéletét, amelyben jelen per felperesét kötelezte, hogy a részére fizessen meg 20.178.172 forintot és járulékait. Ennek alapján hitelezői igénybejelentést tett a felperes felszámolási eljárásában, amely alapján a felperes felszámolója a 20.178.172 forint főkövetelés, 24.453.965 forint késedelmi kamat, 2.771.988 forint perköltség és 200.000 forint regisztrációs díj tekintetében a bejelentett hitelezői igényének nyilvántartásba vételét visszaigazolta. E nyilvántartásba vett és jogerős ítélet alapján fennálló követelését a felperessel közölt beszámítási nyilatkozattal beszámította a felperes utolsó vételárrész követelésébe, amellyel a fizetési kötelezettségét megszüntette. Hangsúlyozta, hogy arra a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 38. § (3) bekezdése szerint jogosult volt, mert a felperes felszámolásának kezdő napján hitelező volt, ugyanis 2016. február 23-án már a követelés jogosultja volt.

A Fővárosi Törvényszék a 2018. június 26-án kelt 37.G.41.203/2017/24. számú ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy az alperesnek 15 napon belül fizessen meg bruttó 900.000 forint ügyvédi munkadíjat. Kötelezte a felperest, hogy az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt 1.500.000 forint kereseti illetéket az állam javára külön felhívásra fizessen meg.

Az ítélet indokolásában abból indult ki, hogy a felperes és a vevő társaság a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 121. §-a szerinti üzletrészre a Ptk. 365. §-a alapján adásvételi szerződést kötött, majd a vevő a vételárat a Ptk. 462. §-a szerint letétbe helyezte.

Rögzítette, hogy a felperes a megállapítási keresetével megóvni kívánt jogaként a pénzügyi ellenszolgáltatás követeléséhez való jogát határozta meg, harmadlagosan a szerződésben vállalt jognyilatkozat pótlásának követeléséhez való jogát érvényesítette. A felperes volt köteles bizonyítani, hogy a megállapítási kereset indításának feltételei fennállnak, azaz a kért megállapítás a jogai megóvásához szükséges és arra alkalmas.

Megállapította, hogy a letéti számlán található vételár rész nem áll a felperes tulajdonában, mert az adásvételi szerződés 3.6. pontjában a teljesítésről a felek úgy rendelkeztek, hogy a teljesítés az escrow számla megterhelésével, annak a napján történik. A vételár így az alperes vagyonából nem, csak az egyoldalú rendelkezése alól került ki, ezért a teljesítés követelése nem kizárt, így a felperes az alperessel szemben a Pp. 123. §-a szerint megállapítási keresetet nem indíthat.

Az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereset elbírálása során azt tartotta szem előtt, hogy a peres felek a letét felszabadításáról külön megállapodást kötöttek, amelynek tartalma szerint a letéti szerződést egyezséggel részben módosították a Ptk. 240. § (3) bekezdése alapján. A peres felek egyezően adták elő, hogy az e megállapodásban foglaltakat nem teljesítették. A felperes saját kötelezettsége teljesítéseivel késedelembe esett, mert neki kellett volna a teljesítéssel elől járnia, az alperesre a letéttel való rendelkezésre vonatkozó nyilatkozat kiadása hárult. A felperes késedelmének tartama alatt a feltételek bekövetkezése lehetetlenné vált, mert az alperes már nem állt felszámolás hatálya alatt, az A. Kft. követelést már nem érvényesíthetett, az eljárások egy kivételével megszűntek. A megegyezés teljesítése előtt álló akadályok - amelyekre a feltételek utaltak - így elhárultak, ezért a felperes a jognyilatkozat pótlását követelhetette a Ptk. 295. §-a alapján, de az alperes a felperessel közölt beszámítási nyilatkozattal megszüntette a Ptk. 296. § (1)-(2) bekezdése szerint a vételár rész megfizetésére vonatkozó kötelezettségét, ezért alappal hivatkozott védekezésében arra, hogy a jognyilatkozat kiadását jogos okból tagadta meg.

Figyelembe vette, hogy az alperes a "Jegyzőkönyv" elnevezésű megállapodásban foglalt joglemondást követően szerezte meg azt a 20.178.172 forint tőke és járuléka iránti követelést, amelynek az alperes részére történő megfizetésére a Fővárosi Ítéltábla a 2017. január 11-én kelt 13.Gf.40.100/2016/16-II.számú jogerős ítéletével kötelezte a felperest, így arra a Ptk. 207. §-a szerint a joglemondás nem vonatkozhatott. Az alperes a Cstv. 3. § (1) bekezdés c) pontjának ca) alpontja szerint hitelező, így beszámítási nyilatkozatot tehetett a Cstv. 38. § (3) bekezdése alapján.

A peres felperest kötelezte a pernyertes alperes ügyvédi munkadíjából álló perköltségének megfizetésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) alapján állapította meg. A felperest a feljegyzett illeték megfizetésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogelődje által az üzletrész vételáraként letétbe helyezett, a pénzügyi intézet ...-...-... számú letéti számláján lévő 39.113.804 forint és kamatai őt illetik meg. Másodlagosan kérte az alperes azon, a pénzügyi intézet Zrt.-hez intézendő jognyilatkozatának a pótlását, amely szerint a B.en, 2013. május 31-én a peres felek és a bank képviselői jelenlétében felvett jegyzőkönyvbe foglalt megállapodás 5.b. pontjának megfelelően a letét összegéből a bank 12.500.000 forintot az alperesnek, míg a letéti számla teljes megmaradó egyenlegét a felperesnek utalja át.

Érvelése szerint a megállapításra irányuló kereseti kérelem előterjesztésének feltételei fennállnak, mert más módon jogai nem óvhatók meg, és a letétben lévő összeg tekintetében az alperestől teljesítést nem követelhet, mivel az a pénzügyi intézet rendelkezése alatt áll. Ugyanakkor a pénzügyi intézet mindaddig megtagadhatja a kifizetés teljesítését mindkét fél felé, amíg a felek egyezően nem nyilatkoznak, vagy helyettük a bíróság állást nem foglalt ítélettel, hogy a letét összegéből melyik félnek mekkora összeg jár.

Arra is hivatkozott, hogy a beszámítási kifogás egyik kereseti kérelemmel szemben sem lehet alapos, mert a Ptk. 296. § (1) bekezdésében foglaltak szerint csak az egynemű követeléssel szemben lehet beszámítást érvényesíteni, de az alperes pénzkövetelése sem a megállapítással, sem a jognyilatkozat pótlásával szemben nem egynemű. A beszámítási nyilatkozattal ezért a felperes letét kiadása iránti igénye sem szüntethető meg, így ez nem jelenthet olyan jogos okot, amely feljogosítaná az alperest a korábban szerződésben vállalt jognyilatkozat megadásának megtagadására.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényeket kellő mértékben feltárta, azok alapján megfelelő döntést hozott.

Kiemelte, hogy megállapítási kereset előterjesztésének nem volt helye, és hangsúlyozta, hogy a jognyilatkozat pótlás iránti kereset sem alapos, mert a jognyilatkozat kiadását jogos okkal tagadta meg. Beszámítási kifogást nem terjesztett elő, az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy beszámítási nyilatkozatával a felperes perbeli követelését már megfizette.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 228. § (4) bekezdése szerint nem volt az alperes fellebbezésével nem érintett jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával helytálló érdemi döntést hozott. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetért, ezért azokra csak visszautal és a felperes fellebbezésére tekintettel csupán az alábbiakat emeli ki.

A Pp. 123. §-a a keresettípusok egymáshoz való viszonyát szabályozza annak érdekében, hogy a látszólagos keresethalmazok, vagy többszöri keresetindítások elkerülése érdekében egy jog megóvása vagy érvényesítése egy keresetindítással valósuljon meg. A megállapítási kereset olyan jogmegóvó kereset, ami jogot nem alakít, kötelezettség teljesítésével nem jár, a felperes jogának megóvása az ítéleti megállapítással valósul meg.

A megállapításra irányuló kereset esetében a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelő határozott kereseti kérelemnek a megállapítani kívánt tény pontos meghatározása felel meg, és a bíróság a Pp. 215. §-nak alkalmazásával kizárólag ennek korlátai között hozhatja meg az érdemi döntését.

A Pp. 123. §-a alapján elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett mennyiben szükséges, és abban az esetben, ha a fél marasztalást kérhet, megállapítási kereset nem indítható.

A felperes az alperessel szemben a szerződés részbeni teljesítésének megtagadása folytán fennálló jogait kívánta megóvni, amelynek a szerződés teljesítésének a kikényszerítésével és nem a kért megállapítással tud érvényt szerezni. Ezért a felperes az alperessel szemben a keresetben megfogalmazott jogmegóvást nem kérhet. Az elsőfokú bíróság a Pp. 123. § helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a megállapítási kereset indításával a felperes által vélt jogmegóvás nem valósulhat meg, így annak szükségessége hiányában a felperes az alperessel szemben a keresetben megfogalmazott megállapítást nem kérheti. Az elsőfokú bíróság a jogmegóvás szükségességének hiányát és az arra vonatkozó érveit, hogy a felperes marasztalást kérhet, a másodfokú bíróság

egyetértett, ezért azokra a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csak visszautal.

A felperes a harmadlagos keresetében az alperes szerződésszegésére hivatkozott, és a szerződésszegést abban jelölte meg, hogy az alperes jogos ok nélkül tagadta meg a „Jegyzőkönyv” elnevezésű megállapodás 5.b. pontjában vállalt kötelezettsége ellenére az abban meghatározott jognyilatkozat megadását, ezért kérte, hogy a bíróság azt ítéletével pótolja.

A Ptk. kötelmi jogi általános szabályai (Ptk. 313. §) szerint, ha a kötelezett a teljesítést jogos ok nélkül megtagadja, a jogosult választhat a késedelem és a lehetetlenülés következményeinek alkalmazása között. A késedelem [Ptk. 300. § (1) bekezdés] következménye, hogy a jogosult – függetlenül attól, hogy a kötelezett késedelmét kimentette-e – követelheti a teljesítést, vagy ha ez többé nem áll érdekében, elállhat a szerződéstől.

A felperes alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy az alperes beszámítási kifogást terjesztett elő, mert az alperes a védekezésében azt állította, hogy a felperes harmadik vételárrész követelését megszüntette a felperessel közölt, teljesítési hatályú beszámítási nyilatkozattal, ezért a „Jegyzőkönyv” elnevezésű megállapodás 5.b. pontjában vállalt jognyilatkozat kiadását jogos okkal tagadta meg.

A peres felek között nem volt vitás, hogy az alperes - a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.100/2016/16-II. számú ítélete szerint fennálló - 20.178.172 forint tőke, 24.453.965 forint összegű késedelmi kamat és 2.771.998 forint perköltség iránti hitelezői követelését a felperessel szemben indult felszámolási eljárásban a felszámoló elismert hitelezői követelésként nyilvántartásba vette, amelynek tekintetében a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezését követően nem került sor engedményezésre, és az alperes a 2017. július 20-án kelt írásbeli nyilatkozatával közölte a felszámolóval, hogy a hitelezői követelését a vételár tartozásába beszámítja.

A jogvita a felek között a teljesítés módjára vonatkozott, mert a felperes ragaszkodott ahhoz, hogy a teljesítés a felek megállapodása szerint a letétbe helyezett pénzből történjen (ne fizetési kötelezettséget megszüntető beszámítással), ezért az ehhez szükséges jognyilatkozat ítélettel való pótlását kérte a bíróságtól.

A szerződést kötő felek sem az üzletrész-adásvételi szerződésben, sem a „Jegyzőkönyv” elnevezésű okiratban kötött megállapodásban nem zárták ki a harmadik vételárrész beszámítással történő teljesítését, és azt a Ptk. 297. §-a, továbbá a Cstv. 36. § (1) bekezdése sem zárta ki, ebből következően az alperes teljesítési hatályú beszámítási nyilatkozatával megszüntethette a felperes felé fennálló vételár fizetési kötelezettségét [Ptk. 296. § (1)-(2) bekezdése].

Ebből az is következik, hogy a felperes a vételár teljesítésének követelésére, és annak érdekében a Ptk. 295. §-a szerint az alperes jognyilatkozatának pótlására a szerződő felek kötelmi jogviszonyára irányadó rendelkezések alapján már nem jogosult.

A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében - a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint annak helyes indokaira utalás mellett - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes javára az R. 3. § (2), (5) és (6) bekezdése szerint a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíj

megfizetésére és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az államnak az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési illeték mint másodfokú perköltség megfizetésére köteles.

Budapest, 2019. március 27.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

. Pusztai Anita. Bleier Judit
előadó bíró

bíró